

Tkaničky

DOMENICO STARNONE

≡ KNIHA ZLIN

DOMENICO STARNONE
TKANIČKY

Z italštiny přeložila Alice Flemrová.

☰ KNIHA ZLIN

Tkaničky

DOMENICO STARNONE

Questo libro è stato tradotto grazie ad un contributo alla traduzione assegnato dal Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale Italiano.

Tato kniha vychází s finanční podporou italského Ministerstva zahraničních věcí a mezinárodní spolupráce.

Copyright © Domenico Starnone, 2014

Translation © Alice Flemrová, 2019

Cover illustration © Jonathan McHugh / Alamy Stock, 2019

ISBN 978-80-7473-914-9

KNIHA PRVNÍ

Kapitola první

1.

Jestli ty jsi na to zapomněl, vážený pane, tak já ti to připomenou: jsem tvoje manželka. Víím, že kdysi se ti to líbilo, a teď ti to zničehonic vadí. Víím, že předstíráš, že neexistuju a že jsem nikdy neexistovala, protože se nechceš shodit před těmi velice vzdělanými lidmi, se kterými se stýkáš. Víím, že při představě spořádaného života, povinnosti vracet se na večeri domů a spát se mnou, a ne s kým se ti zlíbí, si připadáš jako idiot. Víím, že se stydíš říct: koukněte, já jsem se oženil 11. října 1962, ve dvanácti letech; koukněte, řekl jsem ano před knězem v jednom kostele ve čtvrti Stella a udělal jsem to z lásky, nemusel jsem nic rychle zachraňovat; koukněte, já mám zodpovědnost, a jestli nechápete, co to znamená, tak jste omezenci. Víím to, moc dobře to víím. Jenže ať se ti to líbí, nebo ne, věci se mají takhle: já jsem tvoje manželka a ty jsi můj manžel, jsme svoji dvanáct let – v říjnu to bude dvanáct let – a máme spolu dvě děti, Sandra, narozeného v roce 1965, a Annu, narozenou v roce 1969. To ti mám ukázat lejstra z matriky, abych tě přivedla k rozumu?

A dost, promiň, už to přeháním. Znáím tě, víím, že jsi slušný člověk. Ale prosím tě, jakmile si přečteš tenhle dopis, vrať se domů. Nebo jestli se na to ještě necítíš, napiš mi a vysvětli mi, co se s tebou děje. Budu se to snažit pochopit, to ti slibuju. Už je mi jasné, že potřebuješ víc volnosti, a máš pravdu, já s dětmi se tě budeme snažit zatěžovat, co nejméně to půjde. Musíš

mi ale pěkně dopodrobna vylíčit, co je mezi tebou a tou hol-
kou. Už je to šest dní, a ty nevoláš, nepíšeš, ani ses neukázal.
Sandro se po tobě ptá, Anna si nechce umýt vlasy, protože
tvrdí, že jí je umíš dobře vysušit jen ty. Nestačí přísahat, že tě
ta paní nebo slečna nezajímá, že už se s ní víckrát neuvidíš, že
pro tebe nic neznamená, že to byla jen reakce na krizi, která
v tobě dlouho dřímala. Řekni mi, kolik je jí let, jak se jmenuje,
jestli studuje, jestli pracuje, jestli nedělá nic. Vsadím se, že
tě políbila jako první. Ty se nedokážeš chopit iniciativy, to
vím, buď tě někdo postrčí, nebo se ani nehneš. A teď jsi celý
tumpachový, všimla jsem si tvého pohledu, když jsi mi říkal:
byl jsem s jinou ženou. Chceš vědět, co si myslím? Myslím si,
že sis ještě neuvědomil, cos mi provedl. Chápeš, že je to, jako
kdybys mi strčil ruku do krku a táhl a táhl a táhl, dokud ze
mě nevyrveš to, co mám v hrudi?

2.

Když si člověk přečte, co píšeš, řekl by, že já jsem kat a ty oběť.
Tohle teda nesnesu. Já dělám, co můžu, vynakládám úsilí,
které si ani nedovedeš představit, a oběť máš být ty? A proč?
Protože jsem trochu zvýšila hlas, protože jsem rozbila karafu
s vodou? Musíš připustit, že nějaký důvod jsem k tomu měla.
Objevil ses bez ohlášení skoro po měsíci, cos byl pryč. Vypadal
jsi klidný, dokonce milý. Řekla jsem si: naštěstí se zas našel.
Zato tys mi jako by nic sdělil, že ta samá osoba, která byla ještě
před čtyřmi týdny v tvých očích nezajímavá – laskavě ses uvo-
lil jí dát jméno, nazval jsi ji Lidia –, je teď tak důležitá, že bez ní
nedokážeš žít. Když pomínu chvíli, kdy jsi zmínil její existenci,
tak jsi se mnou mluvil stylem nějakého služebního hlášení, na
které jsem neměla co říct: tak dobře, jen si jdi s touhle Lidií,
děkuju, vynasnažím se, abych tě dál už neobtěžovala. A jak-
mile jsem se pokusila zareagovat, zarazil jsi mě a přešel jsi
k obecným řečem o rodině: rodina v průběhu dějin, rodina

ve světě, tvoje původní rodina, ta naše. Měla jsem mlčet a být hodná? Tohle jsi po mně chtěl? Občas jsi směšný, myslíš si, že stačí propojit všeobecné řeči s nějakou tou tvojí historčičkou a všechno se urovná. Jenže já mám těch tvých hrátek už dost. Po iksté jsi mi vyprávěl, ale patetickým tónem, který obvykle neužíváš, jak ti zničily dětství mizerné vztahy mezi tvými rodiči. Použil jsi metaforu, která usiluje o efekt, řekl jsi, že tvůj otec omotal tvoji matku ostnatým drátem a žeš trpěl pokaždé, když jsi viděl, jak se jí uzlík se špičatými hroty zarývá do těla. Potom jsi přešel k nám. Vysvětlil jsi mi, že tím, jak tvůj otec ublížil vám všem, ty – jelikož jeho přízrak nešťastného muže, který vás učinil nešťastnými, tě trýzní dodnes – ses bál, že ublížíš Sandrovi, Anně a především mně. Vidíš, že jsem poslouchala každé tvoje slovo? Dlouho jsi s přemoudrým klidem blábolil o rolích, uvnitř kterých nás uvěznil sňatek – manžel, manželka, matka, otec, potomci –, a popsal jsi nás – mě, sebe, naše děti – jako ozubená kolečka v soukolí nějakého zbytečného stroje, přinucená vykonávat stále stejné bezduché pohyby. A v tomhle duchu jsi pokračoval, občas jsi uvedl příklad z nějaké knihy, abys mě umlčel. Zpočátku jsem si myslela, že se mnou takhle mluvíš, protože se ti stalo něco ošklivého a nedokážeš si vzpomenout, kdo jsem, že jsem osoba, co má city, myšlenky, svůj vlastní hlas, a ne panenka z maňáskového divadla, cos předváděl. Až dost pozdě jsem pojala podezření, že se mi tím pokoušíš pomoci. Chtěl jsi mě přesvědčit o tom, že zničením našeho společného života ve skutečnosti osvobozuješ mě i děti a že ti za tuhle tvoji velkorysost máme být vděční. Ach, díky, ty jsi tak laskavý! A ještě ses urazil, že jsem tě vyhodila z bytu?

Aldo, prosím tě, uvažuj. Potřebujeme si spolu vážně promluvit, musím pochopit, co se s tebou děje. Během našeho dlouhatánského soužití jsi byl vždycky muž plný citu, jak vůči mně, tak vůči dětem. Ujišťuju tě, že se ani trochu nepodobáš svému otci a že jsem si nikdy nevšimla té věci s ostnatým drátem, s ozubeným soukolím ani ostatních nesmyslů,

cos vykládal. Zato jsem si všimla – to ano –, že v posledních letech se něco mezi námi začalo měnit, že se díváš se zájmem po jiných ženách. Moc dobře si pamatuju tu z kempu, předminulé léto. Celé hodiny jsi ležel ve stínu a četl si. Říkal jsi, že máš práci, a nestaral ses ani o mě, ani o děti, studoval jsi pod borovicemi nebo natažený v písku, psal jsi. A když už jsi zvedl oči, tak jen proto, abys je upřel na ni. A zůstával jsi s pootevřenou pusou, jako když se ti v hlavě honí zmatená myšlenka a ty se jí snažíš dát nějaký tvar.

Tenkrát jsem si řekla, že neděláš nic špatného: dívka to byla krásná, očím neporučíš, dřív nebo později nějaký pohled člověku uteče. Ale moc jsem tím trpěla, zvlášť když ses začal nabízet, že umyješ nádobí, což se dřív nikdy nestávalo. Vystřelil jsi k dřezům, jakmile se tam vydala i ona, a vracel ses, když se vracela. Myslíš si, že jsem slepá, že jsem bez citu, že jsem si toho nevšimla? Říkala jsem si: klid, to nic neznamená. Protože mi připadalo nemyslitelné, že by se ti mohla líbit nějaká jiná, byla jsem přesvědčená, že když jsem se ti jednou zalíbila, budu se ti líbit navěky. Myslela jsem si, že opravdové city se nemění, zvlášť když jsou lidi sezdání. Stát se to může, říkala jsem si, ale jenom povrchním osobám, a to on není. Pak jsem si řekla, že je doba změn, že i ty jsi vedl teorie o tom, jak je třeba všechno vyhodit do povětří, že já jsem se možná nechala příliš pohltnout vedením domácnosti, starostmi o finance, potřebami dětí. Potají jsem se na sebe začala dívat do zrcadla. Jaká jsem, co jsem zač? Dvě těhotenství mě takřka nezměnila, byla jsem výkonná manželka a matka. Ale zjevně nestačilo zůstat skoro stejná, jako když jsme se poznali a zamilovali se do sebe, ba dokonce to byla přímo chyba, bylo třeba, abych se zrenovovala, bylo nezbytné, abych byla něčím víc než dobrou manželkou a matkou. Takže jsem se snažila podobat té z kempu, dívkám, které se kolem tebe v Římě určitě točily, a snažila jsem se být víc přítomná ve tvém životě mimo domov. A pomaličku tak začala jiná fáze, toho sis, doufám, všiml. Nebo ne? Všiml sis toho, ale nebylo

to k ničemu? A proč? Neudělala jsem toho dost? Zůstala jsem uprostřed brodu, nedokázala jsem se přizpůsobit ostatním a dál jsem byla stejná jako vždycky? Anebo jsem to přepískla? Stala jsem se příliš novou, moje změna tě vyvedla z míry, styděl ses kvůli tomu za mě, už jsi mě nepoznával?

Promluvme si o tom, nemůžeš mě udržovat v nevědomosti. Musím o té Lidii něco vědět. Má svůj byt, spíš u ní? Má to, cos hledal a co já už nemám, nebo co jsem nikdy neměla? Vyplížil ses odtud a za každou cenu ses snažil vyhnout tomu, abys se mnou mluvil narovinu. Kde jsi? Adresa, kterou jsi mi nechal, je římská, telefonní číslo taky, ale píšu, a ty neodpovídáš, volám ti, a telefon vyzvání naprázdno. Co mám udělat, abych tě našla, mám zavolat někomu z tvých přátel, přijít na univerzitu? Mám spustit křik před tvými kolegy a studenty, mám všem sdělit, že jsi větroplach?

Mám tu nezaplacenou elektřinu a plyn. Mám tu nájem. Mám tu dvě děti. Okamžitě se vrať. Mají právo na rodiče, kteří by se o ně ve dne v noci starali, mají právo mít otce a matku, se kterými by ráno snídali, kteří by je vodili do školy a pak jim chodili naproti a čekali před vchodem. Mají právo na rodinu, rodinu a domov, kde obědvají všichni společně a pak je čas na hraní a pak se dělají úkoly a pak se chvíli dívá na televizi a pak se večerí a pak se ještě chvíli dívá na televizi a pak se řekne dobrou noc. Sandro, řekni tatínkovi dobrou, a ty taky, Anno, dejte tátovi dobrou noc a prosím bez fňukání. Dneska večer pohádka nebude, už je pozdě; jestli chcete pohádku, musíte si honem vyčistit zuby, tatínek vám ji poví, ale bude to jen čtvrt hodinka; pak se jde spát, jinak zítra přijdeme pozdě do školy a i váš otec musí brzy ráno na vlak, kdyby nepřišel včas do práce, dostal by vynadáno. A děti – už si to nepamatuješ? – si běží vyčistit zuby a pak si jdou k tobě pro pohádku, každý večer, jak se to děje od chvíle, co jsme si je pořídili, a jak to má být, dokud nevyrostou, dokud neodejdou a my nezestárneme. Ale ty už asi nemáš zájem se mnou zestárnout, nemáš ani zájem vidět vyrůstat své děti. Je to tak? Mám pravdu?

Bojím se. Dům stojí stranou, víš, jaká je Neapol, tohle je ošklivé místo. V noci slyším zvuky a smích, nespím, jsem vyčerpaná. Co když oknem vleze do bytu zloděj? Co když nám ukradnou televizi, gramofon? Co když nás někdo, kdo si chce s tebou vyřídit účty, zabije ve spánku? Je možné, že nechápeš, jakou tíhu jsi na mě uvalil? To jsi zapomněl, že nemám práci, že nevím, jak dál vyžít? Dej si pozor, aby mi nedošla trpělivost, Aldo, nehraj si se mnou. Když se do toho dám, pěkně ti to spočítám.

3.

Viděla jsem Lidii. Je velice mladá, je krásná, dobře vychovaná. Poslouchala mě mnohem pozorněji než ty. A řekla jednu velice správnou věc: musíš si promluvit s ním, já nemám s vaším vztahem nic společného. Je to tak, ona je cizí člověk, byla chyba, že jsem ji vyhledala. Co mi tak mohla říct? Že jsi ji chtěl, že sis ji vzal, že se ti líbila a líbí se ti i nadále? Ne, ne, jediný, kdo mi může tuhle situaci nějak objasnit, jsi ty. Jí je devatenáct, co ta ví, čemu rozumí. Tobě je čtyřiatřicet, jsi ženatý muž, jsi velice vzdělaný, máš slušnou práci, jsi uznávaný. Ty mi máš podat nějaké odůvodněné vysvětlení, a ne Lidia. A přece to jediné, cos mi po dvou měsících sdělil, bylo, že už s námi nedokážeš dál žít. Ne? A z jakého důvodu? Se mnou – jak jsi přísahal – žádný problém není. Tvoje děti jsou mimo diskusi, jsou to tvoje děti, jim je dobře s tebou a tobě, sám jsi to přiznal, je skvěle s nimi. Takže co? Žádná odpověď. Dokážeš akorát blekotat: nevím, stalo se. A když se tě zeptám: máš nový domov, nové knihy, svoje nové věci, odpovídáš: ne, nemám nic, mám se špatně. A když ti řeknu: žiješ s Lidii, spíte spolu, jíte spolu, vymlouváš se, bručíš: ne, kdepak, scházíme se, víc nic. Chci tě varovat, Aldo. Takhle se mnou dál nejednej, nezvládnou to. Každý náš rozhovor mi připadá falešný. Vlastně, lépe řečeno, já usiluju o pravdu, která mě ničí, zatímco ty

mi lžeš a tím mi dáváš najevo, že už si mě vůbec nevážíš, že mě odmítáš.

Jsem čím dál vyděšenější. Bojím se, že se budeš snažit přenést pohrdání, které vůči mně cítíš, na naše děti, na naše přátele, na každého. Chceš mě izolovat, chceš mě ze všeho vyloučit. A co je nejdůležitější, chceš zabránit veškerým pokusům o přezkoumání našeho příběhu. Z toho se můžu zbláznit. Já na rozdíl od tebe potřebuju vědět, jak se věci mají, je nezbytně nutné, abys mi řekl pěkně bod po bodu, proč jsi mě nechal. Jestli mě ještě považuješ za lidskou bytost, a ne za zvíře, které můžeš odehnat holí, dlužíš mi vysvětlení a musí to být nějaké pádné vysvětlení.

4.

Teď už je mi všechno jasné. Rozhodl ses zdekovat, ponechat nás našemu osudu. Toužíš po vlastním životě, pro nás v něm není místo. Toužíš si chodit, kam se ti zlíbí, vídat se, s kým se ti zlíbí, realizovat se, jak se ti zlíbí. Náš malý svět chceš nechat za zády a toužíš vstoupit se svou novou ženou do toho velkého. Ve tvých očích jsme důkazem toho, jak jsi zahodil své mládí. Považuješ nás za nemoc, která ti zabránila v růstu, a doufáš, že bez nás to ještě doženeš.

Jestli jsem to dobře pochopila, tak nesouhlasíš s tím, abych tak často říkala *my*. Jenže tak to je: já s dětmi jsme *my*, ty už jsi teď *ty*. Svým odchodem jsi zničil náš život s tebou. Zničil jsi způsob, jímž jsme tě viděli, tedy člověka, za něhož jsme tě považovali. Udělal jsi to vědomě, naplánoval sis to, přinutil jsi nás vzít na vědomí, žeš byl jen plodem naší představivosti. Takže teď jsme Sandro, Anna a já tady, čelíme bídě, naprostému nedostatku pocitu bezpečí, tísní, a ty si kdovíkdě užíváš se svojí milenkou. V důsledku toho jsou teď moje děti jenom moje, už ti nepatří. Postaral ses o to, aby se z jejich otce stal můj i jejich přelud.

Tvrdíš však, že chceš dál udržovat vztahy. Dobře, nemám nic proti tomu, zásadní je, abys nám vysvětlil jak. Chceš být otcem se vším všudy, i když jsi mě vyloučil ze svého života? Chceš se starat o Sandra a Annu, věnovat se jim beze mě? Chceš být stín, který se čas od času zjeví, a pak je odložíš ke mně? Zeptej se jich na to, zjistíš, jestli to dětem vyhovuje. Já ti můžu říct jen tolik, že jim sebral to, o čem si mysleli, že jim patří, a oni si kvůli tomu připadají hrozně. Sandro tě považoval za svůj opěrný bod a teď neví, čím je; Anna netuší, co provedla, ale věří, že se provinila něčím tak strašným, že ji potrestal svým odchodem. Takhle se věci mají, tak prosím, posluž si, já se budu jen dívat. Ale rovnou ti řeknu dvě věci: zaprvé nedovolím, abys zničil můj vztah s nimi, a zadruhé ti zabráním, abys mým dětem ublížil ještě víc, než jsi už dokázal, když ses projevil jako otcovská figura postrádající jakoukoli pravdu.

5.

Doufám, že teď už je ti jasné, proč konec našeho vztahu s sebou nese i konec vztahu se Sandrem a Annou. Ono se snadno řekne: jsem otec a přeju si jim být i nadále. Jenže svými činy jsi dokázal, že pro děti v tvém současném životě není místo, že se jich chceš zbavit, jako ses zbavil mě. Kdy sis o ně doopravdy dělal starosti?

Tady jsou poslední novinky, pokud tě to ovšem zajímá. Přestěhovali jsme se, protože už jsem nezvládala platit nájem. Šli jsme bydlet ke Gianně, nějak se tam poskládáme. Děti musely změnit školu a kamarády, Anna se trápí, protože se už nevidá s Marisou, a ty víš, jak moc jí na ní zaleželo. Tobě bylo od první chvíle jasné, že to takhle dopadne, že když mě opustíš, vystavíš je tím všemožnému strádání a ponižování. A hnul jsi snad prstem, abys tomu zabránil? Ne, myslel jsi jenom na sebe.

Slíbil jsi Sandrovi a Anně, že s nimi strávíš léto, celé léto, a přijel sis pro ně neochotně jednou v neděli, měli radost. Jenže jak to dopadlo? Po čtyřech dnech jsi mi je přivezl zpátky s tím, že péče o ně v tobě vyvolává úzkost, že se na to necítíš, a odjel jsi s Lidií, neukázal ses až do podzimu, nepoložil sis otázku, jaké budou jejich prázdniny, kde, jak, s kým, za jaké peníze je stráví. Záleželo jenom na tvém pohodlí, ne na pohodlí tvých dětí.

Ale pojďme k nedělním návštěvám. Schwálně jsi přijížděl pozdě, zdržel ses jen pár hodin. Nikdy jsi je nevezal ven, nikdy sis s nimi nehrál. Díval ses na televizi a oni seděli vedle tebe, čekali, hlídali si tě.

A svátky? O Vánocích, na silvestra, na Tři krále, o Velikonočních ses ani neukázal. Dokonce když tě děti výslovně žádaly, aby sis je vzal k sobě, odpovídal jsi, že je nemáš kam vzít, jako by to byli cizí lidé. Anna ti nakreslila svůj sen o smrti a vysvětlila ti ho krok za krokem. Ani jsi nehnul brvou, nedojalo tě to, poslouchal jsi ji a pak jsi řekl: to jsou ale krásné barvy. Pokaždé ses probral jen při hádkách se mnou, když jsi cítil potřebu zdůraznit, že máš svůj život, že tvůj život není ten náš, že rozchod je definitivní.

Dneska už vím, že máš strach. Bojíš se, že děti oslabí tvoje rozhodnutí nás vyloučit, vmísí se do tvého nového vztahu, pokazí ho. A proto jsou to, můj milý, jen kecy, když říkáš, že chceš být dál otcem. Skutečnost je jiná: spolu se mnou se chceš zbavit i dětí. Je zřejmé, že kritika rodiny, tradičních rolí i ty další hlouposti jsou jen výmluva. Ty přece vůbec nebojuješ s nějakou institucí, která tě utiskuje a která lidi redukuje na funkce. Kdyby tomu tak bylo, všiml by sis, že s tebou souhlasím, že se chci taky osvobodit a změnit. Kdyby tomu tak bylo, tak by ses hned po rozkladu naší rodiny zastavil nad citovou, ekonomickou a společenskou propastí, do které se nás vytrvale snažíš svrhnout, a urychleně bys uznal naše city, naše touhy. Jenže to ty ne. Ty se chceš zbavit Sandra, Anny i mě coby konkrétních osob. Vidíš v nás překážku na cestě ke

svému štěstí, připadáme ti jako past, která dusí tvoji touhu po rozkoši, považuješ nás za nějaký iracionální a zhoubný pozůstatek z minulosti. Ty sis hned na začátku řekl: musím získat zpátky sebe sama, i když je to zabije.

6.

Uvádíš mi příklad se schodištěm. Umíš si představit – říkáš – chůzi po schodech? Nohy jdou jedna za druhou, tak jak jsme se to naučili jako děti. Ale radost z prvních krůčků se vytratila. Jak jsme rostli, přizpůsobili jsme se chůzi našich rodičů, našich starších sourozenců, lidí, ke kterým nás váže nějaké pouto. Nohy se teď pohybují na základě nabytých zvyklostí. A napětí, emoce, štěstí z kroku se ztratily tak jako i jedinečnost chůze. Pohybujeme se s vírou, že pohyb nohou je jen náš, ale není tomu tak, spolu s námi jde po těch schodech malý dav, jemuž jsme se přizpůsobili, jistý krok je pouze výsledek našeho konformismu. Buď člověk změní krok – uzavíráš to – a najde počáteční radost, nebo se odsoudí k té nejšedivější normálnosti.

Shrnula jsem to správně? Můžu ti teď říct svůj názor? Je to pitomá metafora, umíš dělat lepší, a přesto dovolím, aby ti prošla. Obvyklým přeneseným způsobem jsi mi chtěl sdělit, že kdysi jsme byli šťastní, ale pak se to štěstí podřídilo rituálům, které pokud na jedné straně umožnily dnům, měsícům, rokům, aby ubíhaly bez přemíry problémů, na straně druhé udusily jak nás, tak i děti. Výborně. Teď mi ale musíš vysvětlit, jaký z toho plyne důsledek. Chceš říct, že kdyby to šlo, tak by ses rád vrátil do doby před patnácti lety, ale jelikož návrat není možný a touha po rozkoši provázející všechny začátky je zároveň velmi silná, nezbyvá ti než začít znovu s Lidí? Tohle mi chceš říct? Jestli je to tak, mám pro tebe zprávu. I já už nějakou dobu cítím, že někdejší radost zeslábla. I já už si nějakou dobu myslím, že jsme se změnili, že naše proměna

škodí nám, Sandrovi i Anně, že nám hrozí soužití, které bude mučivé pro nás i pro děti. I já už mám nějaký čas obavu, že pokud se omezíme na společné přežívání a výchovu dětí, budeme sami proti sobě i proti nim, a tak bude lepší, když tě opustím. Ale já, *já* si na rozdíl od tebe nemyslím, že klíče od ráje jsme ztratili tvojí vinou a že bych se proto měla chytit někoho jiného, někoho méně rozevlátého. Já se vás nezbavuju, já nepopírám, jen proto, abych se osvobodila, vaši existenci. A jak bych se asi tak mohla osvobodit? Tím, že vytvořím jiný pár, jinou rodinu, jako to děláš ty s Lidií?

Aldo, prosím tě, nehraj si se slovy, jsem vyčerpaná, to je naposledy, co se tě snažím přimět, abys vzal rozum do hrsti. Oplakávat minulost je hloupé, stejně jako je hloupé se honit za stále novými začátky. Tvoje touha po změně má jediné možné vyústění, nás čtyři: mě, tebe, Sandra, Annu. Máme povinnost najít společně nový rytmus chůze. Podívej se na mě, pořádně se na mě podívej, prosím tě, podívej se na mě tak, abys mě viděl. Po ničem se mi nestýská. Pokouším se vyjít ty tvoje ubohé schody svým krokem a chci jít dál. Ale jestli nedáš ani mně, ani mým dětem žádnou šanci, obrátím se na soud, požádám, aby byly děti svěřeny do mé výhradní péče.

7.

Konečně jsi udělal nějaké jednoznačné gesto. Přijal jsi soudní opatření bez mrknutí oka, nehnul jsi ani prstem, aby sis nárokoval tu svoji otcovskou funkci, které ses tolik dovolával. Přistoupil jsi na to, abych se o děti starala jen já, bez ohledu na to, že by tě mohly potřebovat. Jejich existenci jsi naložil na mě, oficiálně jsi ji odeslal co nejdál od té své. A jelikož mlčení znamená souhlas, oba nezletilí jsou teď svěřeni do mé péče. *S okamžitou platností.* Bravo, jsem opravdu pyšná na to, že jsem tě milovala.

8.

Zabila jsem se. Víím, že bych měla napsat *pokusila jsem se zabít*, ale to je nepřesné. Já jsem v podstatě mrtvá. Myslíš si, že jsem to udělala, abych tě přinutila se vrátit? Je tohle ten důvod, proč sis dal i v tomhle případě dobrý pozor, aby ses v nemocnici neobjevil ani na pět minut? Báł ses, že se ocitneš v situaci, ze které by ses neuměl dostat ven? Nebo jsi měl strach, že budeš muset pohlédnout přímo do tváře tomu, co jsi provedl?

Dobrá bože, jsi opravdu slabý a zmatený muž, schází ti cit, jsi povrchní, opak toho, za koho jsem tě dobrých dvanáct let považovala. Tebe nezajímají lidé, jak se mění, jak se vyvíjejí. Ty lidi využíváš. Ty dáš lidem prostor, jen když tě postaví na piedestal. Ty se k lidem vážeš jen pod podmínkou, že ti přiznají prestiž a dostatečně důstojnou roli, jen pod podmínkou, že tě budou vynášet do nebe a zabrání ti tak si všimnout, že jsi ve skutečnosti prázdný a děsíš se svojí prázdnotou. Pokaždé když se tenhle mechanismus zadře, pokaždé když lidé získají odstup a pokusí se vyrůst, ty je zničíš a jdeš dál. Nikde nemáš stání, pořád potřebuješ být v centru něčeho. Říkáš, že je to proto, že chceš být mužem své doby. Říkáš té své chorobné nestálosti účast. Ach ano, jistě, že se účastníš, jistě, že se zapojuješ, zapojuješ se až moc. Ale ve skutečnosti jsi pasivní, přejímáš názory a slova z knih, které jsou zrovna v kurzu, a inscenuješ je, jsi plně podřízený konvencím a módním vládnám diktovaným těmi, co něco vážně znamenají, lidmi, mezi které doufáš, že se brzy zařadíš. Nikdy nejsi sám sebou, jestli jsi vůbec někdy byl, vždyť ani nevíš, co to znamená. Ty si jen dáváš pozor, aby ses chopil příležitosti, když se ti naskytne. V Římě se naskytl příležitost dělat asistenta na univerzitě, a tak jsi začal dělat asistenta. Zasáhly tě studentské protesty a dal ses na politiku. Zemřela tvoje matka, na kterou jsi byl fixovaný, a jelikož jsem byla po ruce v roli snoubenky, oženil ses se mnou. Přivedl jsi na svět děti, ale jen proto, že když už jsi byl manžel, zdálo se ti nezbytné stát se i otcem, tak se

to dělá. Narazil jsi na holčičku z dobré rodiny a ve jménu sexuální revoluce a rozpadu rodiny ses stal jejím milencem. Budeš takhle pokračovat navěky, nikdy nebudeš tím, čím chceš, ale tím, co se namane.

Během celé té příšerné doby – tři roky trýzně – jsem se snažila být ti nápomocná. Mořila jsem se dnem i nocí introspekci, snahou přinutit tě, abys udělal totéž. Nevšiml sis toho. Poslouchal jsi mě roztržitě, jsem si skoro jistá, že jsi mé dopisy ani nečetl. Zatímco jsem uznávala, že ano, že rodina je dusící, role, které nám vnucuje, nás drtí, a v důsledku toho jsem vyvíjela nesnesitelné úsilí, abych věcem přišla na kloub, a měnila jsem se, měnila jsem se ve všem, byla jsem v rozmachu, ty sis to vůbec neuvědomoval, a když sis to uvědomil, znechutilo tě to, bral jsi do zaječích, ničil jsi mě pouhým slůvkem, jediným pohledem, jediným gestem. Ta sebevražda jako by to s konečnou platností potvrdila, můj milý. Tys mě zabil už dávno, a to nikoli v roli manželky, ale jako lidskou bytost, která prožívala svoji nejplnější, nejupřímnější chvíli. To, že jsem ve skutečnosti přežila, že v matrice figuruju ještě jako živá, není žádné štěstí pro mě, to ani omylem, ale pro moje děti. Tvoje nepřítomnost, tvůj nezáměr i v téhle svízelné situaci jsou pro mě důkazem, že kdybych byla umřela, ty by sis šel stejně svojí cestou.

9.

Odpovídám na otázky, které mi kladeš.

V posledních dvou letech jsem stále pracovala, v různých zaměstnáních a obvykle za pár šupů, jak ve veřejné, tak v soukromé sféře. Teprve krátce mám stálé místo.

Naše rozluka je právně stvrzena stavem rodiny a prohlášením o svěřením dětí do péče, které jsi podepsal. Nevidím nutnost podnikat další kroky.

Dostávám pravidelně peníze, které posíláš, i když jsem tě nikdy nepožádala o nic ani pro sebe, ani pro své děti. Pokud